

SLOVENSKÁ ŠTATISTIKA a DEMOGRAFIA

SLOVAK STATISTICS
and DEMOGRAPHY

1/2015

ročník/volume 25

Recenzovaný vedecký časopis so zameraním na prezentáciu moderných štatistických a demografických metód a postupov.

Scientific peer-reviewed journal focusing on the presentation of modern statistical and demographic methods and procedures.

Článok/Article: 6

Typ článku/Type of article: rozhovor/interview

Strany/Pages: 58 – 60

Dátum vydania/Publication date: 15. január 2015/January 15, 2015

Rozhovor/Interview

ZMENY V ZÁKONE UMOŽNIA ĎALŠÍ ROZVOJ ŠTATISTICKÉHO SYSTÉMU

CHANGES IN THE LAW WILL ALLOW FURTHER DEVELOPMENT OF THE STATISTICAL SYSTEM

PhDr. Lýdia Sliacka

1. januára 2015 nadobudla účinnosť novela zákona č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike. Zmeny, ktoré vstúpili do platnosti, sú nevyhnutné pre ďalší rozvoj štatistického systému. Podporujú o. i. uplatňovanie zásady „jedenkrát a dost“, čo v praxi znamená, že údaje, ktoré právnické i fyzické osoby poskytnú úradom štátnej správy a samosprávy, sa po novom budú môcť využívať aj na štatistické účely.

Novela zasiahne do tvorby administratívnych zdrojov dát a očakáva sa aj šetrenie verejných financií. Na podrobnosti sme sa opýtali vedúcej služobného úradu Štatistického úradu SR Lýdie Sliackej, ktorá na zmene zákona č. 540/2001 Z. z. spolupracovala.

• **Je vedenie Štatistického úradu SR spokojné s výslednou verziou novely zákona o štátnej štatistike?**

Áno. Návrh novely zákona schválený v pléne Národnej rady Slovenskej republiky 29. októbra 2014 splnil očakávania vedenia Štatistického úradu SR. Pozmeňujúce návrhy poslancov sa netýkali vecných zmien, ale iba legislatívno-technických pripomienok, ktoré v konečnom dôsledku skvalitnili predkladaný návrh.

• **Čo by ste označili za kľúčovú zmenu, ktorú novela prináša?**

Nehovorila by som o kľúčovej zmene, ale o viacerých významných a veľmi užitočných zmenách. Novelou zákona sme potrebovali vytvoriť legislatívne podmienky pre nové prostredie, v ktorom Štatistický úrad SR pôsobí. Charakterizujú ho najmä meniace sa požiadavky Európskeho štatistického systému vo vzťahu k národnej štatistike, neustále sa znižujúce finančné prostriedky, ktoré má Štatistický úrad SR k dispozícii na zabezpečovanie úloh na národnej i medzinárodnej úrovni, a v neposlednom rade aj potreba znižovania zaťaženia spravodajských jednotiek. Myslím si, že všetky schválené zmeny prispievajú ku skvalitneniu a zefektívneniu práce Štatistického úradu SR.

• **Novela zákona o štátnej štatistike zavádza koncepcnosť do budovania administratívnych zdrojov údajov. Dá sa z tohto hľadiska označiť jej obsah za prvý krok na ceste k vytvoreniu vzájomne prepojitelných registrov na Slovensku?**

Jedným z cieľov novely zákona bolo vytvoriť podmienky na zníženie zaťaženia podnikateľských subjektov realizovaním zámerov úradu v oblasti využívania administratívnych zdrojov údajov. Pripomeňme, že ide o údaje, ktoré nie sú pôvodne

určené pre potreby štátnej štatistiky, ale na rozhodovanie orgánov verejnej moci alebo iných inštitúcií, ktoré ich získavajú a spracúvajú. Využitelnosť administratívnych zdrojov dát aj na štatistické účely však predpokladá, že sú zostavené metodikou, ktorá zaručí ich kvalitu a kompatibilitu s inými štatistickými údajmi. Preto je mimoriadne dôležité, že účinná novela zákona ukladá ministerstvám a štátnym organizáciám povinnosť konzultovať so Štatistickým úradom SR metodiku štatistických zisťovaní, ktorých výsledky sa použijú ako administratívne zdroje pre potreby štátnej štatistiky, a tiež povinnosť používať štatistické klasifikácie a číselníky, ktoré zabezpečia širšiu využitelnosť dát. Pri tvorbe európskej štatistiky sa ministerstvá a štátne organizácie riadia priamo pokynmi úradu.

V tejto súvislosti mi nedá, aby som nespomenula aj ďalší cieľ, a to integráciu požiadaviek platného Kódexu postupov pre európsku štatistiku do zákona o štátnej štatistike. V jeho novele sa vymedzuje národný štatistický systém Slovenskej republiky. Okrem Štatistického úradu SR ho tvoria iba tie ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy, ktoré plnia úlohy Európskeho štatistického programu a Programu štátnych štatistických zisťovaní. Koordináciou národného štatistického systému je poverený Štatistický úrad SR ako ústredný orgán štátnej správy pre oblasť štatistiky.

• Možnosť využiť na štatistické účely aj údaje, ktoré sa pôvodne nezískavali pre potreby štátnej štatistiky, otvorí zrejme novú diskusiu o ochrane dát. Je podľa vás dostatočná?

Ochrana štatistických údajov je vďačná téma na diskusiu nielen pri využívaní údajov, ktoré sa pôvodne nezískavali pre potreby štátnej štatistiky, teda údajov z administratívnych zdrojov. Aj v procese tvorby návrhu novely sme v medzirezortnom pripomienkovom konaní čelili takejto diskusii a v rámci nej sme museli dokazovať a prezentovať, akým spôsobom sú tieto údaje štatistikmi chránené. Najťažšie diskusie boli so zástupcami Ministerstva zdravotníctva SR. Ich výsledkom je, že v novele zákona sme akceptovali špecifickosť ochrany údajov týkajúcich sa zdravotných registrov, zdravotníckych administratívnych registrov a údajov charakterizujúcich zdravotný stav populácie.

Čo sa týka dôverných štatistických údajov, myslím si, že zákon ich aj do prijatia novely chránil dostatočne. Schválená novela túto ochranu ešte viac precizuje. Jednak tým, že jednoznačne vymedzuje definíciu dôverného štatistického údajá, a tiež tým, že jednoznačne ustanovuje spôsob poskytovania dôverných štatistických údajov na vedecké účely.

• Hoci štatistický úrad je už v súčasnosti pripravený prijímať údaje elektronicky, reálne to využíva ani nie jedna tretina spravodajských jednotiek. Z tohto pohľadu sa môže javiť výlučne elektronická komunikácia s úradom, ktorú novela zákona zavádza od roku 2016, ako dosť radikálne riešenie. Neobávate sa, že sa stretne s nepochopením najmä v tých častiach Slovenska, ktoré sú stále bez internetu?

V čase zvyšovania elektronizácie spoločnosti bolo nevyhnutné vytvoriť právny rámec pre podstatnú elektronizáciu komunikácie úradu so spravodajskými jednotkami, čiže pre to, aby si právnické a fyzické osoby v čoraz väčšej miere plnili svoje povinnosti voči úradu elektronicky. Novela zákona stanovuje elektronickú komunikáciu spravodajských jednotiek s úradom ako základnú, nie však jedinú.

Zákon pripúšťa pre fyzické osoby výnimku a umožňuje aj písomnú komunikáciu. Od občana nemožno požadovať, aby si povinnosti voči orgánu verejnej moci plnil výlučne elektronicky. Taktiež niektoré fyzické osoby – podnikatelia by mohli mať s elektronickou komunikáciou problémy, a preto sa aj im ponecháva možnosť poskytovať údaje v písomnej podobe, pokiaľ nikoho nezamestnávajú. Komunikovať s úradom písomne budú môcť aj spravodajské jednotky, ktoré sídlia v obciach bez internetového pripojenia alebo signálu. Predpokladáme však, že väčšina spravodajských jednotiek využije výhody elektronickej komunikácie.

Za rozhovor ďakuje **ZUZANA ŠTUKOVSKÁ**